

Maj 2021

INGEN TEGN PÅ REGIONALISERING AF VERDENSHANDLEN

Analyse udarbejdet af
Cheføkonom Jens Hjarsbech

Partnerskab for Bæredygtig Globalisering

Axcelfuture, Carlsbergfondet, DSV Panalpina A/S, Grundfos, Landbrug & Fødevarer, Lundbeckfonden og Pandora

AXCELFUTURE
ERHVERVSLIVETS TÆNKETANK

HOVEDKONKLUSIONER

- Den globale handel har de senere år været udsat for tiltagende stormvejr. Det har givet anledning til hypoteser om, at den globale handel er på vej til at blive mere regionalt fokuseret, hvor de enkelte landes samhandel i stigende grad fokuseres inden for egen region eller umiddelbare naboregioner.
- Data for eksportstrømme fra alle verdens lande til alle verdens lande viser dog ingen tegn på en regionalisering af verdenshandlen mellem 2014 og 2020 – nærmere tværtimod. Fra 2014 til 2020 faldt andelen af alle regioners eksport, der gik til lande inden for egen region (på nær Afrika) næsten hvert år. Der er heller ikke tydelige tegn på, at dansk varehandel bliver mere regionaliseret.
- Der er dog sket skift i de globale handelsstrømme. Fx er der en tendens til, at en stigende andel af EØS/UK/Schweiz' eksport går til USA og Kina på bekostning af eksporten til resten af Asien og Afrika.
- USA eksporterer i stigende grad til EØS/UK/Schweiz og Asien ekskl. Kina, og der er klare tegn på, at USA/Kina-handelskrigen har reduceret andelen af USA's eksport, der går til Kina.
- Kina er også i stigende grad fokuseret på EØS/UK/Schweiz og i aftagende grad på andre asiatiske lande. Andelen af Kinas eksport, der går til USA, faldt mærkbart i 2019, hvilket især kan tilskrives handelskrigen med USA.
- Der er heller ikke klare tegn på, at der er en opsplitning på vej af den globale handel med EØS/UK/Schweiz /USA på den ene side og Kina/Østeuropa og Afrika på den anden side. Der er dog meget klare tegn på, at Kina fylder mere og mere som eksportdestination for stort set hele verden. Det glæder særligt de umiddelbare naboregioner som Østeuropa og Oceanien. Det er umiddelbart en naturlig konsekvens af Kinas økonomiske vækst, men kan naturligvis også skyldes Kinas Belt and Road-initiativ, der særligt forsøger at øve indflydelse i Østeuropa.
- Coronakrisens produktionsstop og nedlukninger af arbejdspladser verden over har givet store forstyrrelser i de globale produktionskæder og dermed verdenshandlen. Der er tydelige effekter heraf på handelsstrømmene i 2020. Nedlukningerne i Kina i januar 2020 betød, at Kinas andel af den globale eksport til samtlige regioner faldt. Fra foråret 2020 har Kinas markedsandele i samtlige regioner ligget markant over markedsandelen i 2019, hvilket skyldes, at da krisen bredte sig til resten af verden var Kina på vej ud af den igen.
- Det er i sig selv positivt, at den globale handel viser sig at være relativt robust over for stigende protektionisme, handelskrige og pandemier, for den globale handel er en drivkraft for velstand, øget produktivitet og billigere og mere tilgængelige varer for hele verden. Men det er også tydeligt, at disse begivenheder påvirker handlen direkte mellem de implicerede lande, som vi fx har set i handelsmønstrene mellem USA og Kina

---

INGEN TEGN PÅ REGIONALISERET HANDEL

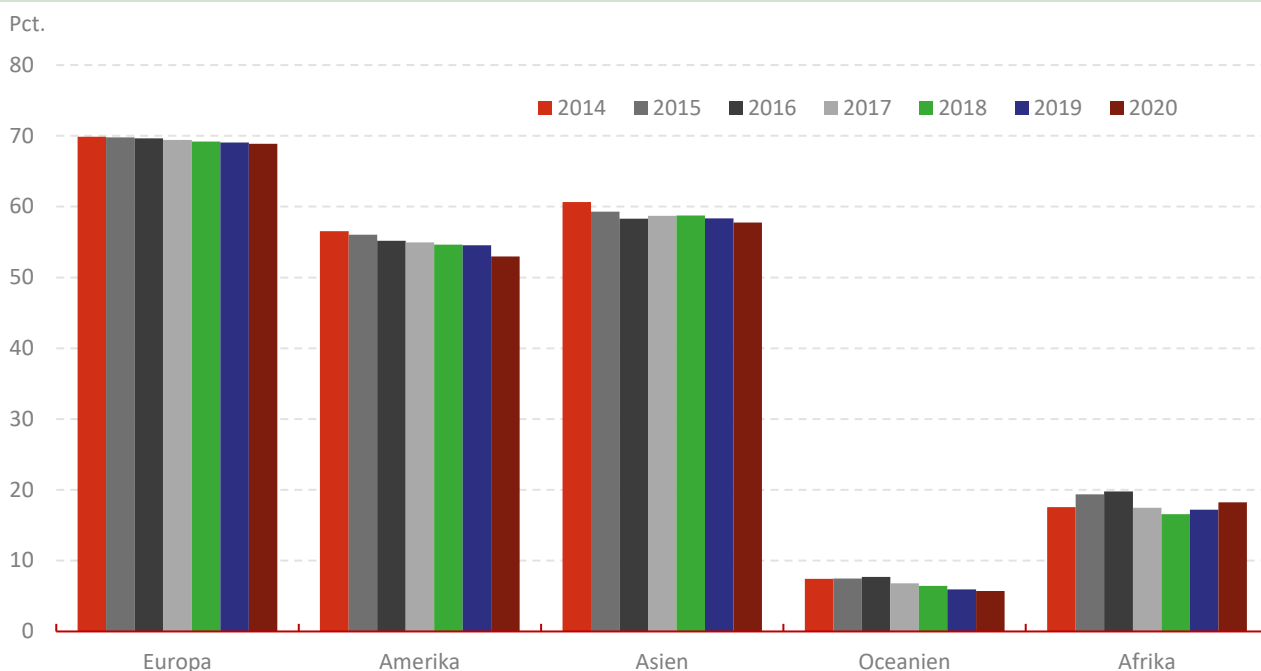

Den globale handel har de senere år været udsat for tiltagende stormvejr. Begivenheder som Brexit, USA's handelskrige mod særligt Kina og amputeringen af WTO's højeste retsinstans har sat den globale handelsorden under pres, og i 2020 kom Coronakrisen, der gik voldsomt ud over den globale økonomi og handel. Coronakrisen satte spørgsmålstegn ved robustheden af de meget langstrakte globale værdikæder, og også før det var der snak om en mulig opdeling af verdenshandlen med Kina som ét handelscenter og USA/EU som et andet handelscenter. Disse strømninger har givet anledning til hypoteser om, at den globale handel er på vej til at blive mere regionalt fokuseret, hvor de enkelte landes samhandel i stigende grad fokuseres inden for egen region eller umiddelbare naboregioner.

Ser vi på data for eksportstrømme fra alle verdens lande til alle verdens lande, er der imidlertid ikke tegn på en regionalisering af verdenshandlen frem til og med 2020. Fra 2014 til 2020 faldt andelen af alle regioners eksport, der gik til lande inden for egen region (på nær Afrika) næsten hvert år, jf. figur 1. Bevægelserne er generelt meget små, da det tager lang tid at ændre på de globale handelsstrømme, men retningen er mod mindre handel inden for regionerne og ikke mere.

Dette er dog en snæver opgørelse af regionalisering. En bredere definition er øget handel mellem USA og EU på den ene side, og Kina, Asien, Afrika på den anden side. Vi ser i denne analyse nærmere på de globale handelsstrømme siden 2014 og med et særligt fokus på Coronakrisen.

FIGUR 1: VAREEKSPORT TIL EGEN REGION IFT. SAMLET VAREEKSPORT

Kilde: IMF ([Direction of Trade Statistics - Query - IMF Data](#)) og egne beregninger

---

SKIFT I HANDELSSTRØMME DE SENERE ÅR

Vi deler nu verden op i otte regioner. Europa deles op i EØS (dvs. EU plus Island, Lichtenstein og Norge), UK og Schweiz som én region (herefter kalde EØS+) og Resten af Europa (dvs. fortrinsvis Østeuropa uden for EU) i en anden region. Amerika deles op i USA og Amerika uden for USA. Tilsvarende opdeles Asien i Kina og Asien uden for Kina. De sidste to regioner er hhv. Afrika og Oceanien. I figur 2 viser vi for hver af disse otte regioner, hvor stor en del af regionens samlede vareeksport, der går til lande inden for egen region eller inden for hver af de syv andre regioner.

Knap 70 pct af vareeksporten fra EØS+ går til andre lande i regionen, og det er stort set uændret fra 2014 til 2020. Der er en tendens til, at en stigende andel af EØS+' eksport går til USA og Kina på bekostning af eksporten til resten af Asien og Afrika.

Andelen af eksporten fra europæiske lande uden for EØS+, der går til EØS+, er derimod klart faldende, mens den er klart stigende til Kina. Med andre ord orienterer disse lande i stigende grad sin eksport mod Kina frem for Europa og også resten af Asien.

USA eksporterer i stigende grad til EØS+ og Asien ekskl. Kina mens andelen, der går til Amerika ekskl. USA, er faldende. Der er også klare tegn på, at USA/Kina-handelskrigen har reduceret andelen af USA's eksport, der går til Kina. Den bevægelse blev dog brat ændret i 2020, hvilket i høj grad skyldes, at Kina var meget hurtigere ude af Coronakrisen økonomisk set, som vi viser senere i analysen.

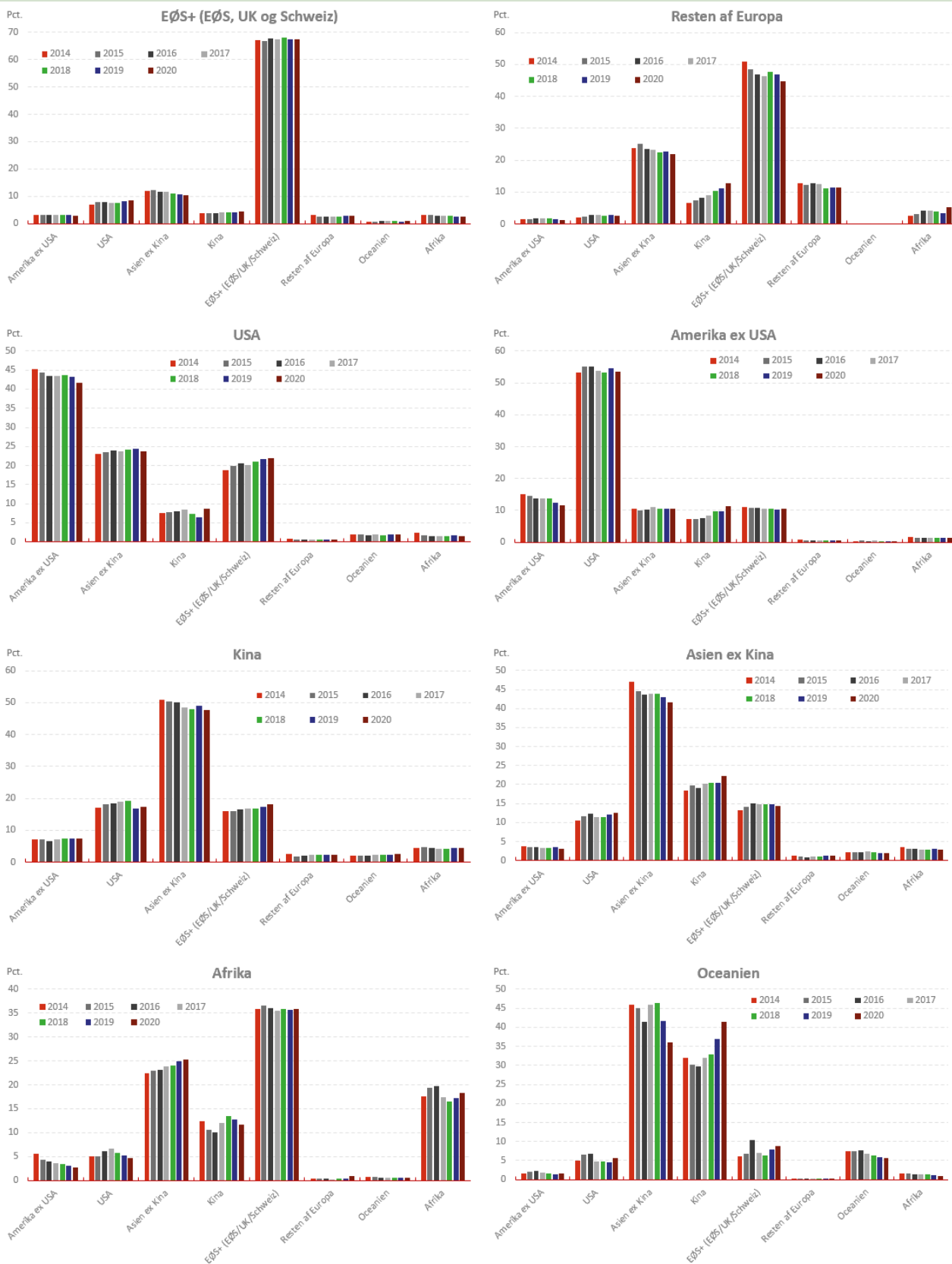
Kina er også i stigende grad fokuseret på EØS+ og i aftagende grad på andre asiatiske lande. Andelen af Kinas eksport, der går til USA, faldt mærkbart i 2019, hvilket især kan tilskrives handelskrigen med USA.

Kina tiltrækker mere og mere eksport fra det meste af verden

Ligesom med Europa går stigende andele af Asiens og Oceaniens eksport ligeledes til Kina. Der er altså en meget klar tendens til, at Kina bliver en gradvist større eksportdestination for mange af verdens regioner. Eneste undtagelse er USA, hvis man ser bort fra Coronaeffekten i 2020, samt Afrika de seneste to år.

Det hænger i høj grad sammen med, at Kina fortsat har markant højere økonomiske vækstrater end de to andre store handelsblokke, USA og EØS+. Kinas efterspørgsel efter udenlandske varer stiger derfor alt andet lige mere, end den gør i USA og EØS+, og derfor vil andre landes eksport til Kina også alene af den årsag stige mere end eksporten til andre lande og regioner.

FIGUR 2: REGIONERS VAREEKSPORT FORDELT PÅ MODTAGERREGIONER IFT. SAMLET EKSPORT

Kilde: IMF ([Direction of Trade Statistics - Query - IMF Data](#)) og egne beregninger

Note: Regionernes vareeksport fordelt på modtagerregion (inkl. lande inden for egen region) i pct. af samlet eksport.

ER DER EN AFKOBLING MELLEM VEST OG ØST?

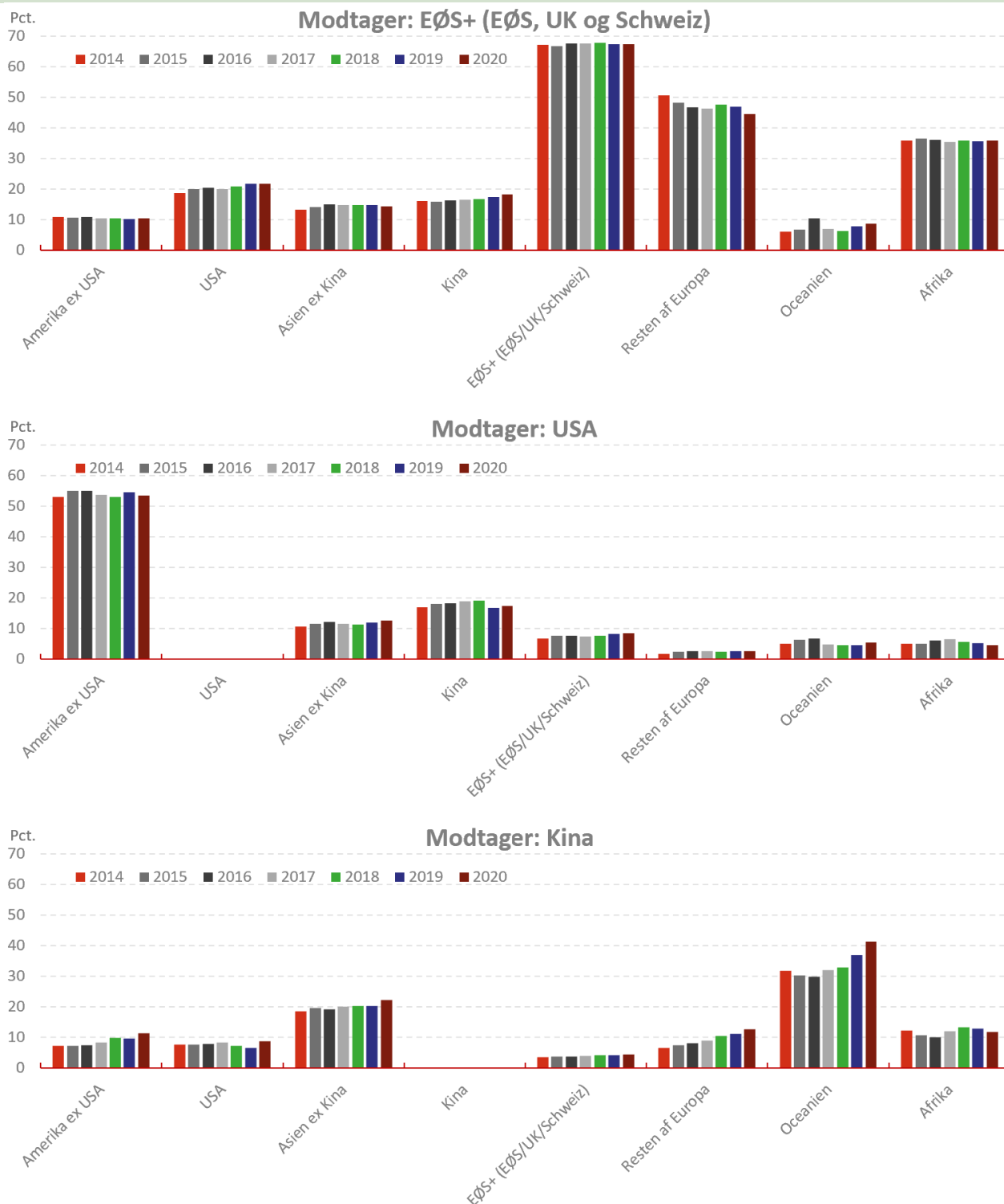

Vi fokuserer nu på de tre store handelsblokke EØS+, USA og Kina for at vurdere, om der er en tendens til, at den globale handel er på vej til at blive delt op i en vestblok med USA og EØS+ som hovedaktører og en østblok med Kina som hovedaktører. I figur 3 viser vi derfor, hvor stor en del af de enkelte regioners eksport, der går til de hver af de tre store handelsblokke (se også illustrationen af globale handelsstrømme i appendiks).

EØS+ er i stigende grad modtagerregion for eksporten fra USA, Kina og Oceanien (de seneste to år). Omvendt er resten af Europa i aftagende grad orienteret mod EØS+. USA er i svagt stigende grad modtagerland af eksport fra EØS+ samt Asien ekskl. Kina de seneste to år. Afrika sender i aftagende grad eksport til USA, mens andelen af Amerika ekskl. USA's eksport, der går til USA, er stagnerende. Endelig er Kina i stigende grad destination for eksport fra alle regioner på nær USA (hvis vi ser bort fra coronaåret 2020) samt Afrika.

Der er således ikke klare tegn på, at der er en opsplitning på vej af den globale handel med EØS+/USA på den ene side og Kina/Østeuropa og Afrika på den anden side. Der er dog meget klare tegn på, at Kina fylder mere og mere som eksportdestination for stort set hele verden. Det glæder særligt de nære naboregioner som Østeuropa og Oceanien. Det er umiddelbart en naturlig konsekvens af Kinas økonomiske vækst, men kan naturligvis også skyldes Kinas Belt and Road-initiativ, der særligt forsøger at øve indflydelse i Østeuropa.

FIGUR 3: ANDELEN AF VERDENES REGIONERS VAREEKSPORT, DER GÅR TIL DE TRE STORE HANDELSBLOKKE

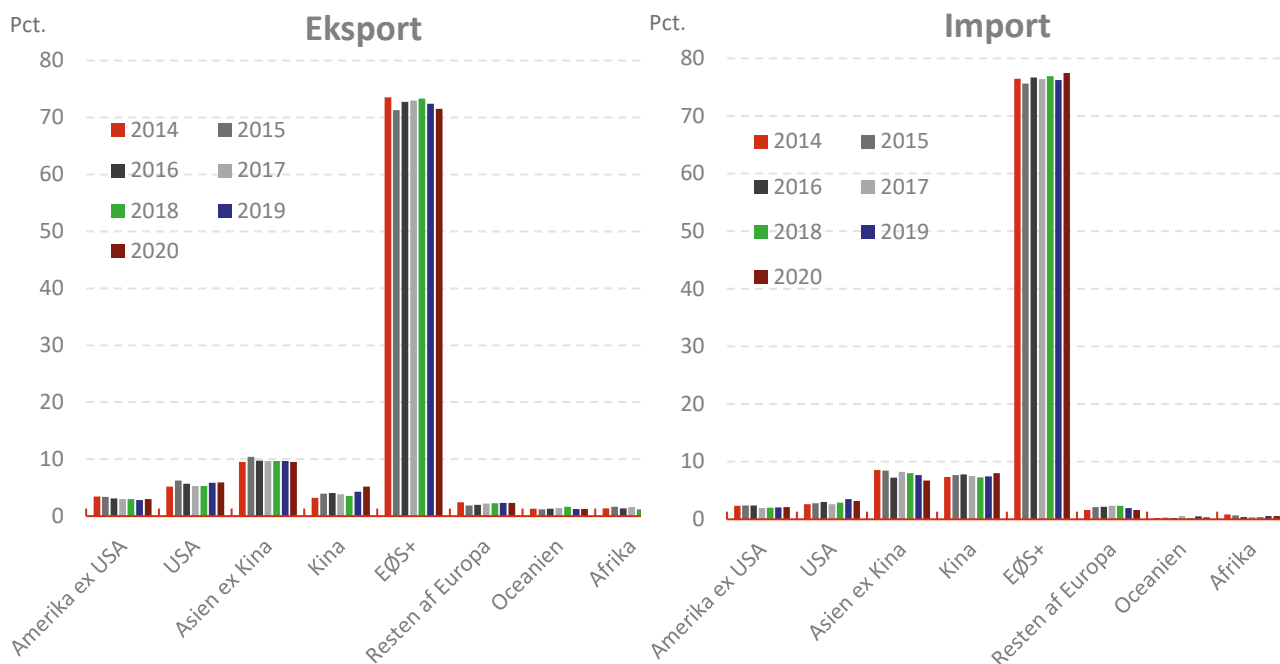
Kilde: IMF ([Direction of Trade Statistics - Query - IMF Data](#)) og egne beregninger

Note: Figurene angiver hvor stor en andel af verdens regioners vareeksport går til de tre handelsblokke EØS+, USA samt Kina

Er dansk eksport blevet mere regionaliseret?

Der er heller ikke tegn på, at dansk varehandel bliver mere regionaliseret. Siden 2018 er andelen af vores vareeksport, der går til EØS+ faldet en smule, mens andelen til Kina og USA er steget lidt, jf. figur 6. Overordnet set er bevægelserne små, ligesom de har været på globalt plan. Det er også tilfældet, hvis vi ser hvorfra vi får vores vareimport, jf. figur 6. En svagt faldende andel kommer fra Asien ekskl. Kina samt Europa uden for EØS+, men der er derudover ingen klare bevægelser med mere eller mindre regionalt fokus i dansk vareimport.

FIGUR 6: FORDELINGEN AF DANSK VAREIM- OG -EKSPORT EFTER PARTNERREGION

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Dansk vareim- og -eksport fordelt på partnerregion i pct. af samlet im-/eksport.

CORONAKRISEN FORSTYRREDE HANDELSMØNSTRENE

Coronakrisens produktionsstop og nedlukninger af arbejdspladser verden over har givet store forstyrrelser i de globale produktionskæder og dermed verdenshandlen. Den har medført et markant fokus på robustheden af de meget udstrakte produktionskæder, der præger store dele af globale virksomheders forretningsmodeller. Efter de første nedlukninger af fabrikker i Kina i januar 2020 rejste spørgsmålet sig hurtigt, om virksomhederne var blevet for afhængige af enkelte punkter i produktionskæden – med fokus på Kina, som producerer (komponenter til) en lang række af verdens forbrugerprodukter. Diskussionen bredte sig til et globalt fokus efterhånden som Kinas fabrikker åbnede, mens andre lande lukkede ned. Pandemiens asynkrone udvikling i de enkelte lande har haft en tydelig effekt på handelsstrømmene gennem 2020, som vi nu ser nærmere på.

Vi fokuserer på de tre store handelsblokke og opgør nu, hvor stor en markedsandel disse blokke har i den samlede globale eksport til hver af de otte regioner. I figur 4 opgør vi ændringerne i blokkenes markedsandele på månedsbasis i 2020 set i forhold til samme måned 2019.

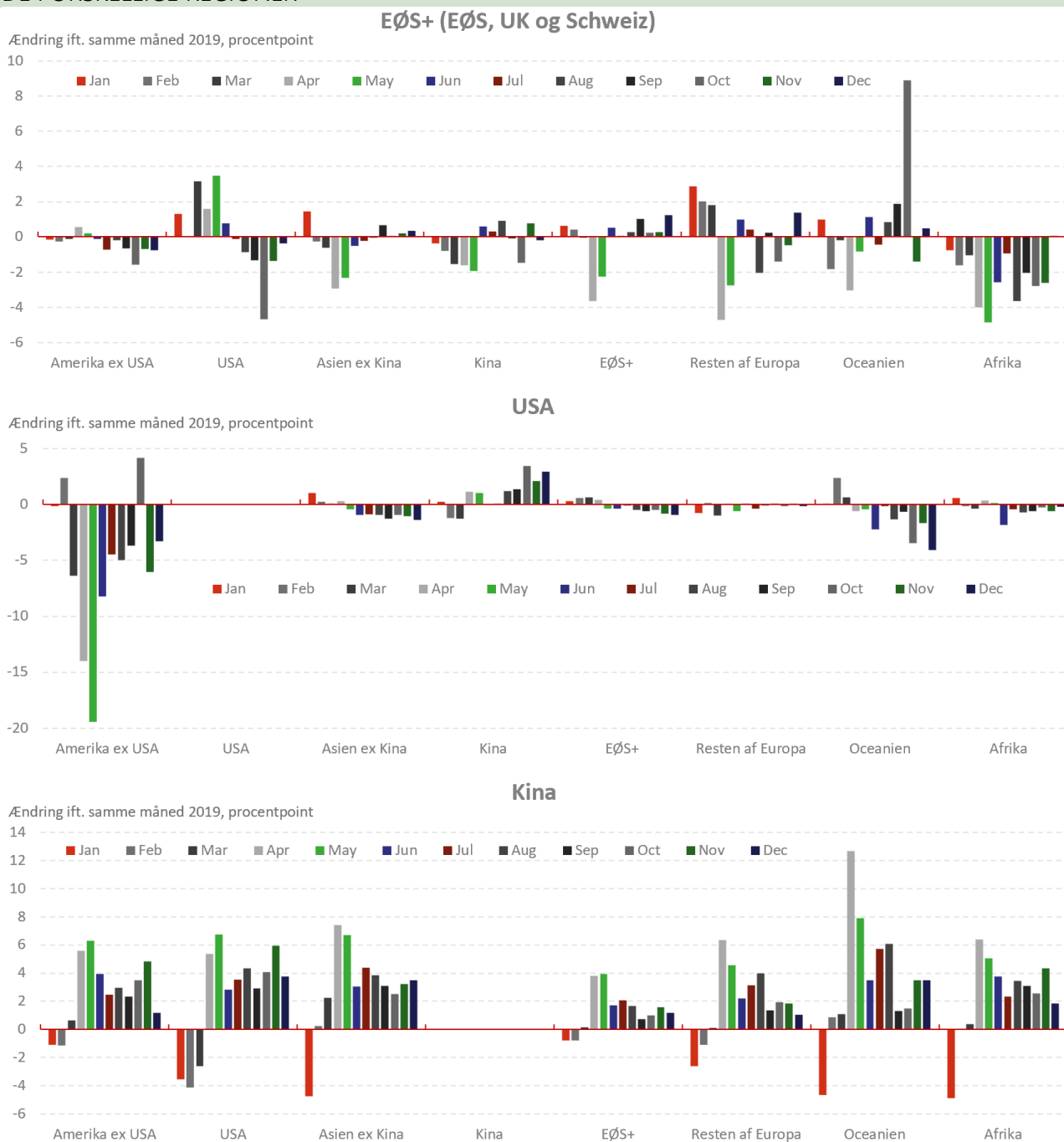
Opgørelsen viser en tydelig effekt af nedlukningerne i Kina i januar 2020, hvor Kinas andel af den globale eksport til samtlige regioner faldt. Februar bød også på fald i Kinas markedsandel i flere regioner – dog langt mindre entydigt end januar. Efterfølgende har Kinas markedsandele i samtlige regioner ligget markant over markedsandelen i 2019.

EØS+ ser ud til at have vundet markedsandele mens Kinas fabrikker lukkede ned. Efterfølgende er der ikke noget klart mønster for hverken EØS+ eller USA's markedsandele, da pandemien på dette tidspunkt ramte verden uden for Kina noget mere synkront.

Ændringerne skyldes Coronakrisens asynkrone forløb

Ændringerne i markedsandele mellem Kina og USA/EØS+ hænger i høj grad sammen med, hvor hurtigt regionernes eksport kom op i gear igen efter de første nedlukninger. Her var Kina 2-3 måneder foran de andre regioner, da Kinas fabriksnedlukninger hovedsageligt var i januar-februar, mens de i andre dele af verden mest var i marts-april. At Kina har haft et forskudt forløb ses tydeligt i udviklingen i vareeksporten, jf. figur 5. Efter store fald i Kinas eksport i januar og februar, var den allerede tilbage på niveau med 2019 i foråret 2020, hvor krisen for alvor først begyndte i resten af verden. Det er naturligvis denne asynkrone udvikling, der har gjort, at Kina i så høj grad har vundet markedsandele i samtlige regioner efter de initiale fald.

FIGUR 4: ÆNDRING I DE TRE HANDELSBLOKKES MARKEDSANDELE AF DEN GLOBALE EKSPORT TIL DE FORSKELLIGE REGIONER

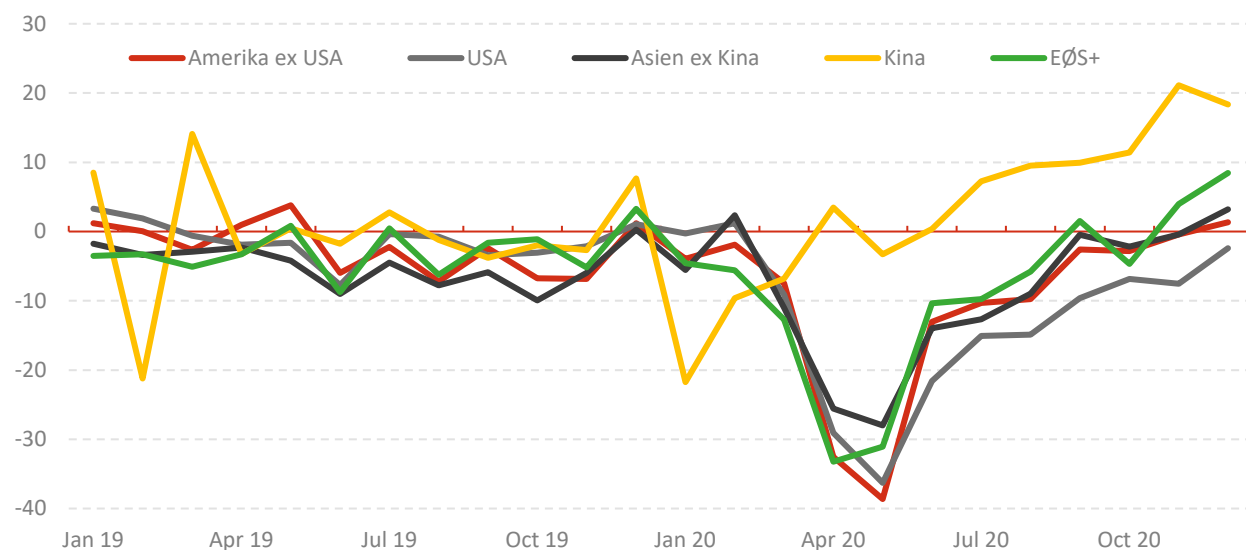

Kilde: IMF ([Direction of Trade Statistics - Query - IMF Data](#)) og egne beregninger

Note: Figurene angiver ændringen i hvor stor en markedsandel de tre handelsblokke EØS+, USA og Kina har på eksportmarkederne til verdens regioner for hver måned i 2020 sammenlignet med samme måned 2019.

FIGUR 5: KINAS VAREEKSPORT KOM MEGET HURTIGERE UD AF KRISEN END RESTEN AF VERDEN

Årlig vækst i vareeksporten, pct.

Kilde: IMF ([Direction of Trade Statistics - Query - IMF Data](#)) og egne beregninger

KONKUSIONER

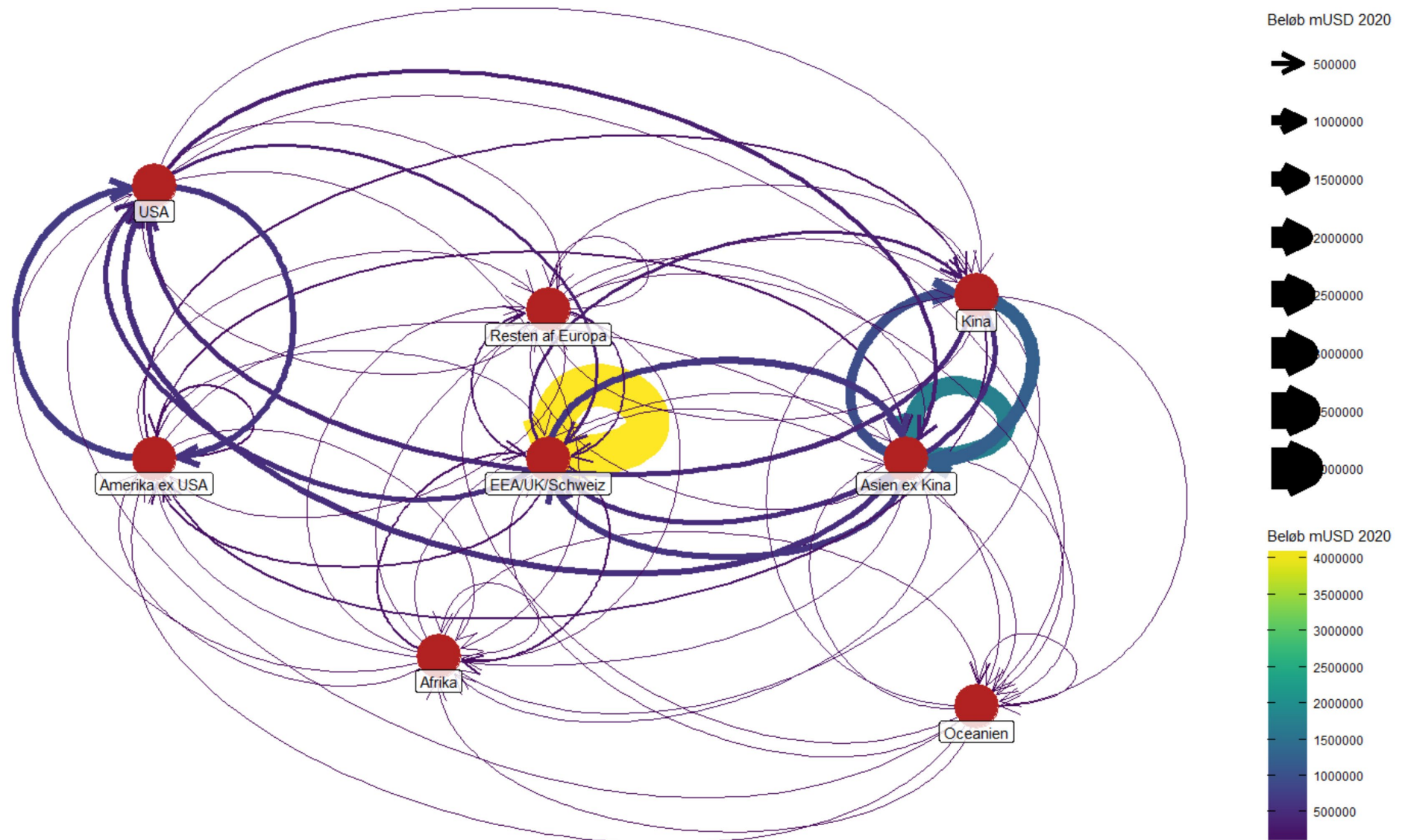
Der er altså foreløbigt ingen tegn på, at den globale varehandel er ved at blive til regional handel. Verdens regioner handler i svagt aftagende grad inden for egen region, og der er ikke entydige tegn på en opdeling mellem øst og vest. Der er dog klare skift i handelsmønstrene, der delvist er drevet af Kinas høje økonomiske vækst og dermed stigende købekraft mv. (den langsigtede strømning) og delvist af Coronakrisens voldsomme forstyrrelser i verdenshandlen (den kortsigtede strømning).

Det er i sig selv positivt, at den globale handel viser sig at være relativt robust over for stigende protektionisme, handelskrige og pandemier, for den globale handel er en drivkraft for velstand, øget produktivitet og billigere og mere tilgængelige varer for hele verden. Men det er også tydeligt, at disse begivenheder påvirker handlen direkte mellem de implicerede lande, som vi fx har set i handelsmønstrene mellem USA og Kina.

Om verden alligevel står over for en regionalisering som langsigtet konsekvens af Coronakrisen er dog for tidlig at sige. Behovet for at sikre mere robuste værdikæder vil stadig være i fokus fremover, og det kan ændre handelsmønstrene over tid. Det er dog ofte en længerevarende proces, og det behøver ikke nødvendigvis føre til mere regionaliseret handel, hvis produktionskæderne fremover bliver mindre afhængige af led lokaliseret i enkelte lande.

Det skal understreges, at de tilgængelige handelsdata ikke viser udviklingen i de globale værdikæder. Om handlen med fx halvfabrikata på tværs af grænser er faldet eller steget de senere år er dermed endnu uklart.

APPENDIKS: GLOBALE EKSPORTSTRØMMER I 2020

Kilde: IMF ([Direction of Trade Statistics - Query - IMF Data](#)) og egne beregning